

1) Novela zákona o sudcoch a prísediacich

povinnosť zverejňovať všetky právoplatné rozhodnutia a výberové konania na sudcov vrátane ich životopisov na internete; obsadzovanie voľných miest sudcov výhradne výberovým konaním; zmena spôsobu tvorby výberovej komisie; zrušenie inštitútu justičných čakateľov; prísnejšie majetkové priznanie vrátane väzieb na príbuzných v justícii

Zámer opatrenia: vytvoriť legislatívne podmienky pre zlepšenie reálneho inštitucionálneho fungovania nezávislého súdnictva v Slovenskej republike

Obsah opatrenia:

- zavedenie povinnosti pre Ústavný súd SR a všeobecné sudy zverejňovať a sprístupňovať všetky právoplatné rozhodnutia na internete (zverejňovanie neprávoplatných a procesných rozhodnutí na základe žiadosti), najneskôr do 15 pracovných dní od nadobudnutia právoplatnosti alebo od vyhotovenia rozhodnutia; platnosť od 1.1.2012
- obsadzovanie voľných miest sudcov výhradne výberovým konaním, ktoré bude otvorené pre všetky osoby, ktoré spĺňajú zákonné podmienky, teda pre sudcov aj nesudcov
- zrušenie inštitútu justičných čakateľov, ktorí sa tak stanú vyššími súdnymi úradníkmi, alebo môžu odísť z justície (pred účinnosťou novely sa voľné miesto sudcu obsadzovalo výhradne justičným čakateľom; ak by pôvodný systém zostal v platnosti, najbližších päť rokov by sa sudcom nestal nikto okrem justičných čakateľov)
- zavedenie povinnosti zverejňovať výberové konania na miesta sudcov, žiadosti o voľné miesta sudcov, vrátane ich životopisov; mená členov výberovej komisie sa zverejnia 15 dní pred začiatkom výberového konania
- ktokoľvek môže vzniesť voči uchádzačovi o funkciu sudcu akúkoľvek výhradu, ktorá bude predložená výberovej komisii
- zmena spôsobu tvorby výberovej komisie pri výberových konaniach na sudcov a predsedov súdov: jeden člen z kandidátov Súdnej rady SR, jeden z kandidátov Národnej rady SR, dvaja z kandidátov vymenovaných ministrom a jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť predsedu súdu sudcovská rada súdu, na ktorom sa funkcia obsadzuje; úprava preferuje najmä osoby z akademickej obce a neziskového sektora, nevylučuje však účasť zástupcov právnických profesií ako sudcov a advokátov
- možnosť preradiť sudcu na inú agendu iba s jeho súhlasom, respektíve bez jeho súhlasu len po predchádzajúcom prerokovaní sudcovskej rady v prípade zmeny rozvrhu práce v dôsledku nerovnomerného zaťaženia sudcov či zabezpečenia riadneho chodu súdu
- zmena princípu dočasného pozastavenia výkonu sudcu: rozhodovať budú disciplinárne senáty (doteraz minister spravodlivosti alebo Súdna rada SR), zrušenie časového obmedzenia (doteraz maximálne 3 roky)
- sprísnenie podmienok podávania majetkového priznania sudcov: povinnosť zverejniť príjmy za uplynulý kalendárny rok a informovať o každej hnutelnej veci nad 6 600 € a o majetkových pomeroch manželov a neplnoletých detí, každoročne najneskôr do 30. júna
- zavedenie povinnosti zverejniť väzby na príbuzných, ktorí pracujú v justícii
- zrušenie odmien pre sudcov a prokurátorov, o tzv. práci na doma bude rozhodovať Súdna rada SR (doteraz predseda súdu), možnosť vzdelávať sa aj mimo Justičnej akadémie, a to v tuzemských a zahraničných vzdelávacích inštitúciách

Názory proponentov:

- zlý súčasný stav súdnictva, najmä nízka vymožitelnosť práva a zbytočné prietahy, sú hlavnou bariérou zlepšovania podnikateľského prostredia, preto je otvorenie justície jedným z kľúčových impulzov pre rozvoj ekonomiky
- otvorenosť pri výbere sudcov je najlepšia a najmenej politická forma kontroly, lebo verejnosť nepatrí žiadnej politickej strane
- transparentnosť výberu sudcov a verejná kontrola súdnych procesov sú prvým krokom a predpokladom komplexnejšej reformy, ktorá zahŕňa najmä hodnotenie sudcov ich platové náležitosti, disciplinárnu zodpovednosť a kariérny rast
- novela rieši problémy, ktoré vyplynuli z minulej praxe a tiež výrazne oslabuje pozíciu predsedov súdov a ministra vo vzťahu k jednotlivým sudcom

Názory oponentov:

- vo výberových komisiách na obsadzovanie voľných miest sudcov má väčšinu členov výkonná moc, čo znamená možnosť politizácie justície a priamych zásahov do výberu sudcov
- zrušenie inštitútu justičných čakateľov poškodí ľudí, ktorí sú v tomto systéme a retroaktívne zasahuje do ich právneho postavenia
- po strate monopolu justičnej akadémie, ktorá je oceňovaná orgánmi EÚ, nie je presne stanovené, kto a akým spôsobom bude túto výchovu a vzdelávanie zabezpečovať
- povinnosť zadarmo zverejňovať všetky rozhodnutia môže neprimerane administratívne zaťažiť sudy; služba zasielania rozsudkov by mala byť spolplatnená aspoň symbolicky, aby sa zabránilo zneužitiu a zbytočnému zahlcovaniu súdov

Primárny zdroj: Novela (č. 33/2011) zákona (č. 385/2000) o sudcoch a prísediacich

<http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3532>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 1.2.2011 v NR SR v 3 čítaní; účinnosť od: 1.5.2011

Navrhovateľ: Ministerstvo spravodlivosti SR